

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2020 m. kovo 31 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Arūno Dirvono, Veslavos Ruskan (kolegijos pirmininkė) ir Mildos Vainienės (pranešėja), rašytinio proceso tvarka susipažinusi su Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartimi kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-228 patvirtinta Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodika neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsniui, 8 straipsnio 11 dalies 2 punktui, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 2 daliai,

n u s t a t ė:

I.

Kauno apygardos teismas 2020 m. kovo 9 d. nutartimi kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-228 patvirtinta Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodika (toliau – ir Kompensacijos metodika) neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsniui, 8 straipsnio 11 dalies 2 punktui, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 2 daliai.

Kauno apygardos teismo nutartyje nurodyta, kad Lietuvos Respublikos energetikos ministro (toliau – ir Energetikos ministras) patvirtinta Kompensacijos metodika yra patvirtinta neįgalioto subjekto, nesuderinta su Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (po reorganizavimo teisių perėmėjas – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba) (toliau – Taryba) 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96 patvirtinta Šilumos kainų nustatymo metodika, iš dalies nustato pakartotinį apmokėjimą už tas pačias šilumos energijos gamintojo sąnaudas, kurios jau yra įtrauktos į Šilumos kainų nustatymo metodika įvertintas sąnaudas ir pagal jas nustatytas šilumos kainas. Prašyme nurodoma, kad Energetikos ministro patvirtinta Kompensacijos metodika sukuria šilumos tiekėjui pagrindą gauti dvigubą apmokėjimą už tas pačias sąnaudas rezervinei galiai užtikrinti.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

II.

Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartimi yra prašoma ištirti norminio administracinio akto – Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-228 patvirtintos Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodikos – teisėtumą.

Bendrosios kompetencijos teismo teisė kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisumą su prašymu iširti norminio administracinio akto teisėtumą įtvirtinta Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir Administracinių bylų teisenos įstatymas) 114 straipsnio 1 dalyje. Šios teisės įgyvendinimo tvarka detalizuojama Administracinių bylų teisenos įstatymo antro skyriaus pirmajame skirsnyje, o tiek, kiek nereglamentuojama šiame skirsnyje, bylų dėl norminių administracinių aktų teisėtumo nagrinėjimui taikomos bendrosios Administracinių bylų teisenos įstatyme nustatytos proceso taisyklės (Administracinių bylų teisenos įstatymo 116 str. 1 d.).

Reikalavimai bendrosios kompetencijos teismo nutarties turiniui, kuria kreipiamasi į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisumą dėl norminio administracinio akto teisėtumo ištyrimo, yra įtvirtinti Administracinių bylų teisenos įstatymo 115 straipsnyje, kurio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad teismo nutartyje turi būti nurodyta kokiais teisiniais argumentais teismas, kuris kreipiasi, grindžia savo abejonę dėl ginčijamo norminio administracinio akto (ar jo dalies) teisėtumo.

Norminių administracinių aktų teisėtumo tyrimo administraciniuose teismuose specifika, be kita ko, lemia, kad bylos dėl šių aktų atitikties aukštesnės galios aktui pagrindas yra teisiškai motyvuota abejonė (teisiniai argumentai, kuriais pareiškėjas grindžia savo abejonę), kad visas aktas ar jo dalis prieštarauja aukštesnės teisinės galios aktams pagal: 1) normų turinį; 2) reguliavimo apimtį; 3) formą; 4) nustatytą priėmimo, pasirašymo, paskelbimo ar įsigaliojimo tvarką. Kaip yra pažymėjusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija 2014 m. lapkričio 10 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1586/2014 (Administracinė jurisprudencija Nr. 28, 2014 m.), pareiškėjo pozicija dėl norminio administracinio akto (jo dalies) atitikties įstatymui ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – ir Vyriausybė) norminiam aktui turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, pareiškime turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys abejonę, kad teisės aktas (jo dalis) prieštarauja aukštesnės galios aktui. Pareiškėjas negali apsiriboti vien bendro pobūdžio teiginiais, taip pat vien tik tvirtinimu, kad norminis administracinis aktas, jo manymu, prieštarauja įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui, bet privalo aiškiai nurodyti, kurie ginčijamo norminio administracinio akto punktai (jų pastraipos ar punktų papunkčiai), kokia apimtimi prieštarauja aukštesnės galios aktui, ir savo poziciją dėl kiekvienos ginčijamo norminio administracinio akto (jo dalies) nuostatos turi pagrįsti aiškiai suformuluotais teisiniais argumentais (taip pat žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2016 m. spalio 6 d. nutarties administracinėje byloje Nr. A-1022-492/2016 48 p. ir jame nurodytą šio teismo praktiką).

Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje abejonės Kompensacijos metodikos teisėtumu grindžiamos argumentais, kad (1) Kompensacijos metodika yra patvirtinta neįgaliojo subjekto ir (2) Kompensacijos metodika numato pakartotinį tų pačių sąnaudų įtraukimą į šilumos energijos kainą, t. y. sąnaudų, kurių apmokėjimas yra numatytas ir Tarybos 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96 patvirtintoje Šilumos kainų nustatymo metodikoje.

Teisiniai argumentai dėl įgaliojimų priimti norminį administracinį aktą

Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (toliau – ir Šilumos ūkio įstatymas) 2 straipsnio 16 dalimi kompensacijos už rezervinę galią apskaičiavimo metodiką yra pavesta patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai: įstatyme numatyta, kad kompensacija už rezervinę galią yra pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą metodiką apskaičiuota su rezervuota galia susijusių papildomų sąnaudų kompensacija, mokama vartotojo, naudojančio šilumos tiekimo sistemą kaip rezervinį šildymo būdą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. lapkričio 20 d. nutarimu Nr. 1063 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymą“ 1.8 papunkčiu įgaliojo Energetikos ministeriją patvirtinti Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodiką.

Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje yra nurodytos Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo (toliau – Energetikos įstatymas) ir Šilumos ūkio įstatymo nuostatos, įtvirtinančios Tarybos ir Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos įgaliojimus, tačiau nėra detalizuoti teisiniai argumentai, kurie patvirtintų, kad Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 16 dalimi ir Vyriausybės 2013 m. lapkričio 20 d. nutarimu Nr. 1063 Energetikos ministras nėra įgaliotas priimti Kompensacijos metodiką.

Teisiniai argumentai dėl pakartotinio tų pačių sąnaudų įtraukimo į kainą

Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje nurodyta, kad Kompensacijos metodika numato apmokėjimą už sąnaudas, kurios taip pat įtraukiamos į šilumos kainą pagal Šilumos kainų nustatymo metodikos 57 ir 62 punktus.

Šilumos kainų nustatymo metodikos 57 punkte, be kita ko, numatyta, kad šilumos kainos sąnaudoms priskiriamos rezervinės galios užtikrinimo sąnaudos, susijusios su šios paslaugos įsigijimu iš kitų asmenų; pagal šios metodikos 62 punktą šilumos kainos dedamosios nustatomos, be kita ko, atsižvelgiant į sąnaudas, priskirtinas šilumos poreikio piko pajėgumams ir rezervinei galiai užtikrinti.

Pareiga užtikrinti šią Šilumos kainų nustatymo metodikoje nurodytą rezervinę galią įtvirtinta Energetikos įstatymo 29 straipsnyje, pagal kurį energetikos įmonės, kurių šilumos ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginių bendra galia yra didesnė kaip 5 MW ir kurios gamina parduoti skirtą šilumos ir (ar) elektros energiją, privalo turėti energijos išteklių rezervinių atsargų šaltuoju metų periodu; energijos išteklių rezervinių atsargų kiekis šaltuoju metų periodu turi būti ne mažesnis, negu energetikos įmonės vidutiniškai suvartoja per 10 kalendorinių dienų, skaičiuojant pagal trejų praėjusių kalendorinių metų 10 kalendorinių dienų vartojimo vidurkį šaltuoju metų periodu. Šilumos kainų nustatymo metodikos 4 punkte nurodyta, kad šia metodika vadovaujasi Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (Taryba), nustatydamą šilumos kainas (kainų dedamąsias) Šilumos ūkio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka. Jos patvirtintos kainos yra privalomos šilumos ūkio rinkos subjektams: vadovaujantis Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 13 dalies 3 punktu, šilumos tiekimo licencijos turėtojas privalo tiekti šilumą kainomis, kurios nustatytos vadovaujantis Tarybos patvirtinta Šilumos ir karšto vandens kainų nustatymo metodika.

Šioje byloje prašomos ištirti Kompensacijos metodikos 2 punkte numatyta, kad ji yra privaloma šilumos tiekėjams ir nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojams, kurie naudojami aprūpinimo šiluma sistema tik kaip rezerviniu šildymo būdu. Pagal Kompensacijos metodikos 4 punktą ji yra taikoma, kai teisės aktuose (šios Metodikos priedo 1, 2, 3, 4 ir 7 punktai) nustatyta tvarka nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojas naudojami šilumos tiekimo sistema kaip rezerviniu šildymo būdu (4.1 p.); kai teisės aktuose (šios Metodikos priedo 1, 2, 3, 4 ir 7 punktai) nustatyta tvarka naujas nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojas prisijungia prie aprūpinimo šiluma sistemos ir naudojami ja tik kaip rezerviniu šildymo būdu (4.2 p.).

Iš šio teisinio reguliavimo galima matyti, kad Šilumos kainų nustatymo metodika numato, jog į šilumos kainą įtraukiamos sąnaudos, patirtos užtikrinant ar perkant rezervinę galią, numatytą Energetikos įstatymo 29 straipsnyje, kuri skirta užtikrinti nepertraukiamą šilumos tiekimą rinkoje, be kita ko, atsižvelgiant į riziką, kad šilumos poreikis išaugs dėl aukštesnės vidutinės lauko temperatūros šildymo sezono metu ar kitų reikšmingų aplinkybių. Kompensacijos metodika numato kompensaciją už kitos paskirties rezervinę galią – numatytą Šilumos ūkio įstatymo 17 straipsnyje, kurią moka vartotojai, naudojantys šilumos tiekimo sistemą kaip rezervinį šildymo būdą.

Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje nepateikti teisiniai argumentai, kurie motyvuotai patvirtintų abejones, kad Kompensacijos metodika numato apmokėjimą už sąnaudas, kurios taip pat įtraukiamos į šilumos kainą pagal Šilumos kainų nustatymo metodiką. Teismo prašyme nuorodos į Šilumos kainų nustatymo metodikos 57 ir 62 punktus yra bendro pobūdžio ir nėra pateikti pagrįsti paaiškinimai, kurios konkrečios nuostatos Kompensacijos metodikoje ir Šilumos kainų nustatymo metodikoje numatytų, kad tos pačios sąnaudos yra pakartotinai įtraukiamos į šilumos kainą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija daro išvadą, kad Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje nėra aiškiai nurodyta, kurie Kompensacijos metodikos punktai (jų pastraipos ar punktų papunkčiai), kokia apimtimi prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsniui, 8 straipsnio 11 dalies 2 punktui, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 2 daliai ir nėra pateikti abejones dėl šios neatitikties pagrindžiantys aiškiai suformuluoti teisiniai argumentai, todėl teismo nutartis neatitinka

Administracinių bylų teisenos įstatymo 115 straipsnio 1 dalies 6 punkto. Teismo prašyme nepateikus teisinių argumentų, kuriais grindžiama abejonė dėl ginčijamo norminio administracinio akto teisėtumo, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas neturi galimybės tinkamai išnagrinėti pareiškėjo prašymą įvertinant Kompensacijos metodikos atitiktį aukštesnės galios teisės aktams ir priimti teisingą sprendimą, todėl Kauno apygardos teismo prašymas nenagrinėtinas teismų šio įstatymo nustatyta tvarka ir prašymą atsisakoma priimti.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1 punktu, 115 straipsnio 1 dalies 6 punktu, 116 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

atsisakyti priimti Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 9 d. nutartyje išdėstyta prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-228 patvirtinta Kompensacijos už rezervinę galią nustatymo metodika neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsniui, 8 straipsnio 11 dalies 2 punktui, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 2 daliai.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Arūnas Dirvonas

Veslava Ruskan

Milda Vainienė